بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-A/428
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
- އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް: މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން، ފިރުޒާގެ/ ތ. ކަނޑޫދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިންގާ ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިވުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު
ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޙްމާނު އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

ނިމުނު ތާރީޚް: 16 ރަޖަބު 1442
28 ފެބުރުވަރީ 2021

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނަޝްރުކުރެވުނު ތާރީޚް: 20 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1440 / 28 ނޮވެމްބަރު 2018

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:**
- ނަންބަރު: 1402/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާ
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިނގާ ހަނގުރާމައެއްގައި ބައިވެރިވުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 21 ޑިސެންބަރު 2016 • ނިމުނު ތާރީޚް: 05 އޮގަސްޓް 2018

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޢަލީ ޝަރީފު، މި ޤަޟިއްޔާ ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމާއި ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ތާއީދުކުރަމެވެ.

- **މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:**

1- ސ. ކަނޑުދޫ / ފިހޮރުގެ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 16ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނެފައިވާ، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ބޭރު ޤައުމެއްގައި ހިނގާ ހަނގުރާމައެއްގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ ދައުލަތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 3411/2016/ރނރ/1705 ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމުން 2016 ޑިސެންބަރު 21ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފައެވެ.

އެ މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ބަލައިފައިވަނީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1402/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

- **ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް:**

2- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1402/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކޮށްފައިވަނީ:

"ދެންފަހު، ސ. ކަނޑުދޫ ފިހޮރުގެ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން، 2007ވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީގައި ޕާކިސްތާނަށް ތަޢުލީމު ޙާޞިލުކުރުމަށްޓަކައި ގޮސް، އެގައުމުގައި ތިބި 2009ވަނަ އަހަރު ޕާކިސްތާނުގެ ދެކުނު ވަޒީރިސްތާނުގައި އޮންނަ "ޖުންދު" ނަމުގެ ޖަމާޢަތަކާއި މިއީ ގުޅިގެން ހަނގުރާމަކުރި، 2016ވަނަ އަހަރުގެ ކުރީކޮޅު ހިސާބުން ޕާކިސްތާނުގެ "ޖުންދު" ގައި ބަރާބަރަށް ތަމްރީނު ހޯދުމަށް ކުރިއަށް ގެންދަމުން ޕާކިސްތާނުގައި ހަނގުރާމަ ކުރަމުން ދިޔަ ޖަމާޢަތްތަކާއި ގުޅިގެން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 3411/2016/ރނރ/1705 ދަޢުވާ ހުށަހަޅާ ފޯމުން، ސ. ކަނޑުދޫ ފިހޮރުގެ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރާ، ތުހުމަތަކީ ބޭރު ޤައުމެއްގައި ހިނގާ ހަނގުރާމައެއްގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށް ބާރުވެރިކޮށް އިތުބާރުހުރި ގޮތެއްގައި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން ކުރިކަމުގެ އިންކާރުނުކުރެވޭފަދަ، ސާބިތުވާގޮތަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާތީ

ދެވުނު ފުރުސަތުގައި މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ދައުލަތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ސާބިތުވެއްޖެ ބަލައި ނަޒަރުކުރާއިރު، ޤާނޫނީ ބާރުގައި ހިނގާ ކަނޑައެޅުމުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކަން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޖަރީމާގެ ނުރައްކާތެރިކަމުގެ ޤާނޫނު) ގެ އަދަދުކުރުން ފެށުން ޤާނޫނުތަކުގައިވާ 28 ޑިސެމްބަރު 2015 ގެ ހެނދުނު، އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިފައި ނުވާކަން ކަމުގައިވިޔަސް ޤާނޫނުތަކަށް ބަލާއިރު އެނގެން އޮތްހިނދު، ބަންޑާރަ ޤާނޫނު އަދަދުކުރުން ފުރިހަމަ ހަމަޖެހުމަކުން ގެއްލުމެއް ނެތް ޤާނޫނުގެ އަދަދު ފިޔަވައި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި 61 ވަނަ މާއްދާ މީހުންނަށް ދިނުމުގެ މިންވަރު ފުރުސަތުގައި ދައުލަތުގެ މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދުގެ އެއްގޮތަށް ދައުލަތުން ދިނުމަށް 28 ޑިސެމްބަރު 2015 ވަނަ ދުވަހުގެ ފަހުގެ ތަޙުޤީޤުގައި ކުށްފާހަގަކުރެވުނު ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިތަކާއި ކުށުގެ ދަލީލު ސާބިތުކުރެވުނު، އެކަން ސާބިތުވަނީ މިއްސަލައިގައި ހުށަހެޅުމާއި ދިފާޢުގެ ބަސްތަކާއި ޤާނޫނީ ވަކީލާ ދައުލަތުން ފާހަގަކުރާ ސާބިތުކުރެވުނު ގޮތުގައި މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދާއި ސާބިތުވެފައި ފާހަގަ ކުރަނީ، ދައުލަތުގެ ބަޔާނާއި ހުށަހެޅި ދެކޮޅު ވަކީލުންގެ "ތުހުމަތު" އަށް ކުރެވުނު ބަޔާނުގައި ހިނގާ ހަނދާންކުރެވޭގައި 28 ޑިސެމްބަރު 2015 ގެ ފަހުން، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދު ބަލައިގަތުމަށް ބުނި އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ހުށަހެޅި ދެކޮޅެއް، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދުގެ މައްޗަށް މިދައުލަތުން ކުރެވިފައިވާ ޝަކުވާގެ ބޭނުމާއި ދައުލަތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަމުގެ ބާރުގައި ހިފުން، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދުގެ ކައިވެނީގެ ގޮތް ކަންކަމާއި ވަކި ބަޔަކު ގެންދާ އޮންނަކަމާއި ހަމަޖެހުނީ އަދަދުކުރުމުގެ އަސާސުތައް މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދުގެ ހަމަޖެހުން ފެނިފައިވާކަމަށް ބުނި ފާހަގަކުރި ކަންކަމަށް، މަޢުލޫ މިންވަރުން މިބާވަތުގެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި ގޮތުގައިވާ ނިންމުމުގައި ސާބިތުވާކަން ބުނެވިދާނެ ކަންތައްތަކެއް ހަމަވެސް އެއްގޮތަށް ކަމަކީ 28 ޑިސެމްބަރު 2015 ގެ ފަހުން ހިންގުމަށް ކަންތައްތަކެއް އެކުލެވޭ ތިމާވެށްގެ ދައުލަތުން މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށް ނުވާތީ، މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްރަޝީދުގެ މައްޗަށް މިދައުލަތު ކުރެވުނު ތުހުމަތު ނިންމާފައިވަނީ މަތީގައި މިންވަރުކުރުން ބުނެދީފައި ސާބިތުވުން ޤާނޫނީ ކަނޑައެޅުމާއި، ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމަށް ޖިނާއީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1705/ސީއާރު/3411/2016 ދައުލަތު ހުށަހެޅި ޤަޟިއްޔާ، ބ. ކެންދޫ ޓީމްގެ މުޙައްމަދު

ޢަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ކުރާ ކުށުގެ ޙުކުމް ދިނުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ދާއިމީ ...

މި ޤާނޫނު ނާފިޛުވާނެއެވެ." މި ބުނެފައިވެއެވެ.

ށ. ޤާނޫނު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ 05 އޮގަސްޓް 2018 ގައެވެ.

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު:

3- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލުނު މައްސަލަ، އެކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ސަރުކާރު އަދި ޤާނޫނީ އަސާސީގެ ... އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށްޓަކައި އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު 2018 އޮގަސްޓް 27ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެ ފޯމު 2018 ސެޕްޓެމްބަރު 04ވަނަ ދުވަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ލިބިފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/428 ޤަޟިއްޔާގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވަނީ 2018 ނޮވެމްބަރު 28ވަނަ ދުވަހުއެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ހ. ކަނޑުދޫ/ ވިލާގެ، މުޙައްމަދު ޢަބްދުއްރަޙްމާނެވެ.

- އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް:

4- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1402/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ސަރުކާރު ދައުލަތުގެ މަޞްލަޙަތަށް ބަލައި ކަނޑައެޅުނު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޙަވާލުކުރުމުގެ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް 01 (އެކެއް) އަހަރު ފަސްކުރުމުގެ އަމުރުކޮށްދޭށެވެ ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ވަގުތު ދޭންވާނެއެވެ.

- ށ. ނުކުތާއަކީ: ދައުލަތުގެ ކުރިއަށް ދާނަ ޝަކުވާކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ގަޑިއަކަށް ދިފާޢުކުރާ ފަރާތްތައް ވަކީލު ދައުލަތުގެ ބަލަމުންދާ މައްޗަށް ހިތްފަހަ ކަމަށް ދެކޭ ޝަހާދަތް ވަނަ ގަޑިއަށް ކުރުމަށް ނުކުރެވޭ ކުރަން ފަރާތަށް، އެކަން ދިފާޢުކުރާނެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/20016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ

115ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފުވާ ގޮތަށް ދައުވާކޮށް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

8- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާއާ އެކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޝަރްޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުގެ ފުރުޞަތު ކަނޑައެޅުން ހަމަހަމަކަމާއި ނުކުތާއަށްއަދި، އެ ނުކުތާތައް ބެލުމުގެ ދި ފަރާތުން ކަމުގެ ސަބަބުތަކުގެ ތަފްސީލުގައި ދައްކާފައިވާ ފާހަގަކުރެއްވި، މަޤްޞަދާ ގުޅުންހުރި ވިޔަފާރިތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ޝަރްޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނައި ބެލުމަށް، އަސާސީގޮތުން ކުރިއަށްގެންދާ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

8-1 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެއްވިފައިވާ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދައުވާކުރި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާތައް އަދި އެނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައްކާފައިވާ ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވާ، މައިގަނޑު ދެ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

ފުރަތަމަ ނުކުތާ: ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 115ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

ދެވަނަ ނުކުތާ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-S-A/06 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފުކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

8-2 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 115ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފުވާ ކަމަށް ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުގެ ވަކީލުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު[1]ގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، "މި ޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޭ ފުރުޞަތުގައި ދައުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، ހުށަހެޅިފައިވާ ދައުވާއާއި، އެ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެކިތައް ރިއާޔަތްކުރުމުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އެ ދައުވާ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ބިންގާ ނެތްކަމަށް ބަލައިގެން ފެނިއްޖެނަމަ، ޝަރީޢަތުގެ ހިނގުމުގައި، އެ ދައުވާއިން ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ނެތް ސަބަބު ކަނޑައަޅައި، އެއީ ބާޠިލު ދައުވާއެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ." މި ގޮތަށެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 107 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، ކުށުގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މީހާގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ދައުވާއާ ގުޅިގެން ދައުވާއަށް އޭނާ ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތް ބުނުމަށްޓަކައި ބޭއްވޭ އިބްތިދާއީ ބައްދަލުވުމުގައި ކޯޓުން އިޢުތިރާފުވާކަން ސުވާލު ކުރަން އިންކާރުކުރާކަން، މި ދެގޮތުން ކޮން ގޮތަކަށް ދައުވާއަށް ޖަވާބު ދާރީވާގޮތް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު[2]ގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދޭ ފުރުޞަތުގައި ދައުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، ހުށަހެޅިފައިވާ ދައުވާއާއި، އެ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެކިތައް ރިއާޔަތްކުރުމުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އެ ދައުވާ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ބިންގާ ނެތްކަމަށް ބަލައިގެން ފެނިއްޖެނަމަ، ޝަރީޢަތުގެ ހިނގުމުގައި، އެ ދައުވާއިން ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ނެތް ސަބަބު ކަނޑައަޅައި، އެއީ ބާޠިލު ދައުވާއެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނެކަމަށް އެ ޤާނޫނުގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

8.3- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، ށ. ކަނޑިތީމު ފިރުޒީގެ މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްމަނިކުގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ދައުވާގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު

---

[1] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 16ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިނގާ ހަނގުރާމަތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއެވެ.

މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ބުނެވިދިޔަ ދަޢުވާކޮށްފައިވަނީ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން، 2007ވަނަ އަހަރުގެ މެދުތެރޭގައި ޕާކިސްތާނަށް ތަޢުލީމު ޙާސިލުކުރުމަށްޓަކައި [illegible]، އެގޮތުން [illegible] 2009ވަނަ އަހަރު ޕާކިސްތާނުގެ ދެކުނު ވަޒީރިސްތާނުގައި އޮންނަ “ވާނާ” ކިޔާ ސަރަހައްދަކަށް ދިރިއުޅުން ބަދަލުކޮށް، 2016ވަނަ އަހަރުގެ ކުރީކޮޅު ހަމައަށް ޕާކިސްތާނުގެ “ވާނާ” ގައި [illegible] ދިރި ހަރަކާތްތެރިވަމުން [illegible] ޕާކިސްތާނުގައި ހަނގުރާމަ [illegible] ދައުލަތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

8.4- ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 16ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1)ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށް ކުށް ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިނގާ ހަނގުރާމަތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއަށް މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން އިންކާރު ކުރައްވާފައިވާކަން އެނގެން ހުރެއެވެ.

8.5- މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ކުރި ދަޢުވާއަށް އިންކާރު ކުރުމާ ގުޅިގެން، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުން ހެކި ގޮތުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައި، އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓުތަކާއި [illegible] [illegible] އަސްކަރީ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ހަރަކާތް [illegible] [illegible] ފޮޓޯތަކާއި [illegible] [illegible] ރިޕޯޓުކަން އެނގެން ހުރެއެވެ.

8.6- ބުނެވިދިޔަ ހެކިބަސް [illegible] މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ވަކީލުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 119ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 2ވަނަ ނަންބަރު ބަޔާންކުރާ ދަޢުވާކުރުމުގެ [illegible] ދިފާޢުގެ ގޮތުގައި 2 (ދެއް) ހުށަހެޅުނު ސަބަބެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅުއްވާ؛

ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުން: ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއަކީ ނުވަތަ [illegible] މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާއަކީ، [illegible] ކުރި މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

ދެވަނަ ސުވާލުގައި: ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ކަމަކާ ގުޅިގެން އަދި އެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރީގެ ހާދިސާއަކަށް އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދަޢުވާ ކުރުމަކީ ދުސްތޫރާ ޚިލާފު ކަމެއް، މި ދައުލަތު ކުރިއަށް ނެރުނު ބަހުސް ހުށަހެޅުމުގައި، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގައި 17 ފެބްރުއަރީ 2018 ގައި ނިމުނު އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޙުކުމަށް ހުށަހެޅި ދިފާޢުގެ ބަހުސް އެއްގޮތް ނުވާކަމަށެވެ.

-8.7 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާއިން، ރ. ކަނޑޮޅުދޫ ފިހާރާގެ މުޤައްދިމު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައުލަތުން ކުރި ދަޢުވާއިން ބޭރުގައި ހިނގާ ކަމެއްކަމަށްވާއިރު ބަލައިގަތުމުގެ ކުރިން ދައުވާއަކީ މުޤައްދިމު ކުރެވުނު ދައުވާއެއް ނުކުރެވުނުކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ މައްސަލައިގެ ދައުވާ ފޮނުވި ބާޠިލުކުރައްވައެވެ.

-8.8 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ނައްޞުން އެނގޭ ގޮތުގައި ޤާނޫނެއް ވުޖޫދުވުމުގެ ކުރީގެ ހާދިސާއަކަށް އަމަލުކުރުމަކީ ޤާނޫނުއެއްގެ ދަށުން ދައުވާކުރެވޭ އަދުލުއިންޞާފު ނަގައިދިނުމެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 62 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައި އެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށޭނީ، އެ ޤާނޫނު ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެންކަމަށެވެ. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނު ގެޒެޓްކުރީ އޮކްޓޯބަރު 28 އޮކްޓޫބަރު 2015 އެވެ.

އެހެންކަމުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ދިޔައީ މައްސަލަ ދައުލަތުން އަދަބުދޭންވާނީ 28 އޮކްޓޫބަރު 2015 ގެ ފަހުގެ ހާދިސާތަކަށް ކަމުގައި ވާތީ މައްސަލަވެ. އެކަން ޤަބޫލު އެކަށީ ހެދުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާއި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާއި ޚިލާފުވެފައެއް ނުވެއެވެ.

-8.9 ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިޞްލާޙުގެނެސް ފާސްވެ ތަޞްދީޤުކުރައްވާފައިވާ 28 އޮކްޓޯބަރު 2015 ގެ ކުރިން، ތަޙުޤީޤުން ބަންދުގައި ހުރިމީ ކަނޑައެޅުމުގައި ބައިވެރިވުމަކީ ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އާއްމުކޮށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ކުރިން އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައެޅިފައިނުވެއެވެ.

ޤާނޫނެއްގެ ނުފޫޒު ޤާނޫނުތަކަށް ބަލައިގެން ކުރީ ޒަމާނަކަށް ދުވުން ފަހުން އެއްވެސް މީހަކަށް އަދަބެއް ދިނުމަކީ، އެ ޤާނޫނުގެ ނުފޫޒު އެ ޒަމާނަށް ބޭނުންކުރާ ޝަރުޢީ އުޞޫލުތަކާއި ޚިލާފު ކަމެއް، އަދި މުޖުތަމަޢު ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް، އެހެން ކަމުން ކުރިން ސާބިތު ދުވަސް އަދި ބަޔާންކުރާ ކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

އެހެންކަމުން، ވަކި ކަމެއް އެއީ ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅި އޭގެ އަދަބު ސާބިތުކުރެވޭ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނެއް ނުވަތަ ޤަވާޢިދެއްގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޚާއްޞަ އެކަމެއް ކުރިއަށް އަދަބެއް ދިނުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ކަމެއް ކަމުގައި އެކަމުގައިވެއެވެ.

-8.10 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ވިދާޅުވެފައި

ކުރުން، ނުވަތަ ވަކި ކަމެއް ނުކުރުން ދުސްތޫރުން އެއީ ކުށެއް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ އެކަމެއް ކުރި މީހަކު

ނުވަތަ އެ ކަމެއް ނުކުރި ދުސްތޫރީ ގޮތުން، އެކަމަކީ ކުށެއްކަމަށް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ހުއްދަ ނުވާނެ ކަމަށް

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި ނަޞްޞުން ދޭހަވާ ކަންތައް، އެއީ ކުށެއް ޤާނޫނުގެ އަސާސް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް އިޖުރާއާތުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ދަޢުވާ ކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުގެ އުޞޫލު ނިޒާމުގެ ވަކި ގޮތަކަށް

ހިނގައިދިޔަ ކަމެއްގެ މުއްދަތުގެ ކުރިން ދެމެހެއްޓުމަށް ވާޖިބުކުރަނީއެވެ. އަދި އެހެންނަމަ ޤާނޫނުގެ ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް

ވަކި އިޖުރާއެއް ހިނގައިދިޔަ ގޮތުން އިޖުރާއަތުގެ ގޮތުގައި ދިމާވެދާނެ ކަމެއްގެ ދެކުނުން މަޢުލޫމާތު ދޭން،

ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ވާޖިބު ތަޞްދީޤު ކުރެއްވުމަށް ޤާނޫނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށް ހިނގާފައިވާ ގޮތުގައި

އެކަމުގެ ބަދަލުގައި ދެކޭގޮތް ވާޖިބު ދެމެހެއްޓުމާއި ކުރެވިދާނެ ޙަވާލާއި ބޭނުންކުރަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސާފު ނަޞްޞުން

އެނގެއެވެ.

8.11- ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 115 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި "މިޤާނޫނުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުލަތުން ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދައުލަތުގެ ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ފުރުޞަތުގައި ދައުލަތުން އިންކާރުކުރުމުގެ ޙައްޤު، ކުށުގެ ދިފާޢު ދައުލަތުގައި، އެފަދަ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން، ދައުލަތުގެ ހެކި ވެސް ބޭނުންކުރުމުގައި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތު ދީގެން، އެފަދަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން ތަކެތި ހުށަހަޅައި ތަހުގީގުކުރެވިފައިވާ ހެކިތަކާ، ޝަރީޢަތުގައި ހެކި ހުށަހެޅުމަށް ތަކުރާރު ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދޭނީއެވެ." މިގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

މި މާއްދާއަށް އަމަލުކުރުމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި 61 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް، ވަކި ތިމާގެ ދިފާޢުގައި ހެކިވެރިޔަކު ގެނެސް ދިފާޢުގައި ބުނާ ކަމެއް އަމިއްލައަށް އެކަނި ތަހުޤީޤުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ޙައްޤު ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ މިންވަރާއި ހެކި ގެނައުމުގެ އެއްވެސް ގޮތެއް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނީ ޙައްޤު ޤާނޫނީ ބާރު ހިނގާފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމަށް ތަކުރާރުކުރެވޭނީ އެކަށީގެންވާ ހާލަތުގައި ކަމަށް ބަޔާންކުރާއިރު، ބޭނުން ކުރެވޭ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ދިފާޢުގެ އެއްވެސް ގޮތެއް ކުރިމަތިވާނެއެވެ. ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން އެކަމަށް ހެކި ދޭތޯ ބަލާނެ ޤާނޫނީ ގޮތެއް ނެތެވެ. ހެކިވެރިޔާގެ ޝަހާދަތު ބަލައިގަތުމަށް އަދި ބަލައިގަތުމަށް ނިންމާނެއެވެ.

ޤާނޫނު ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ހެކިވެރިން ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅައި ނުވަތަ އިޢުތިރާފުވުމުގައި، ޤާނޫނު ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގައި ހިނގާފައިވާ ކަމެއްކަމުގެ ސަބަބުން ސާބިތުކުރުމުގައި، ޤާނޫނު ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން އެކަމުގެ ކުށްވެރިވެފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ގޮތުން ސަބަބުތައް ހުށަހަޅައިދޭން ޖެހޭނެ ދިފާޢަކީ ހެކި ދިނުމަށް ގޮތެއް ނުހިފޭނެ ޤާނޫނީ ކަމަށް ކަމެއްކަމަށް ނިންމިއެވެ.

8.12- ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީސް އާއި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 މައްސަލައިގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުލަތުން ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ ދިފާޢުގެ އަދަދުގެ ތުހުމަތުގެ ހެކިތަކުގެ ގޮތުން ދައުލަތުން ބަޔާންކުރުމުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޖަޒީރާގެ މުވައްޒަފުންގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުކުރުމުގެ ޤާނޫނު (2015 ވަނަ އަހަރުގެ 28 ވަނަ ޤާނޫނު) އާއި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ އެކި ގޮތްގޮތަށް ބަލާއިރު،

ދައުލަތުން ހަރަކާތްތެރިވާ އެއްވެސް އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓެއްގައި ދައުލަތުގައި ބައިވެރިވާ ޕާކިސްތާނުގެ ދެކުނު ވަޒީރިސްތާނުގެ "ވާނާ" އޭ ކިޔުން ސަރަޙައްދުގައި ހިނގާ ހަނގުރާމަތަކުގައި 28 އޮކްޓޫބަރު 2015 ގެ ފަހުން، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ބައިވެރިވެފައިވާކަމަށް ބުނާ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ހިމެނިފައި ނުވެއެވެ. އަދި އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް މި މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ބަންދުކުރުމުގައި އަމާޒުކުރެވުނު އަސާސެއް ލިބިފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ފެނިގެން ނުވެއެވެ.

މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރެވިފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ، މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ކައިރިވެރިންގެ ކަންކަމުގައި، ވަކި ބައިވެރި ގޮތެއް އަންނަކަމުގައި، ހަރަކާތްތަކުގެ އަސްކަރީތަކުގެ މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙްމާނުގެ ހަރަކާތްތަކުން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލޭ ފުރިހަމަ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އެކަންކަމަކީ މަތިން ހަމަޖެހިގެން ދިޔަކަމަށް ބެލޭނެ ކަމެއް ގެންދިއުމަށް ހިންގުމުގައި ސަބަބުތަކެއް ޝަރީޢަތުން ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ވަކިކޮށް އެ ޤާނޫނުގެ ކަމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުން (28 އޮކްޓޫބަރު 2015 ގެ ފަހުން) ހިނގާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް އަމަލުކުރާ އެއްވެސް ލިޔުމެއް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައެއްނުވެއެވެ.

- **ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-S-A/06 މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު މި މައްސަލައަށް ތަތުބީޤުކުރުން:**

8.13- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-S-A/06 މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލު ތަތުބީޤުކޮށްގެން ޕްރޮސީޖަރަލް ޚިލާފުތަކުގެ ސަބަބުން ބާތިލްކުރައްވާފައެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤު ދައުލަތުން ކުރިއަށް ގެންދިއުން ތަކާއި އޮތުމާ ހިންގުމުގައި އުސޫލުތަކުގައި ގޮތުގެ މައްޗަށް ހިނގައްޖެކަން ބެލުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 115ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދަތިކުރުމެއް ނުކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ ތަޙުޤީޤު ބަންދުކުރުމުގެ މައްސަލައިގައި، ހަރަކާތްތެރިވާ ދައުލަތުން، މި ޤާނޫނުގެ ސަބަބުން ހަރަކާތްތެރިވާ އެންމެހައި ގޮތްތަކުން ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ކަންކަން

އެގޮތުން ޢާންމުކޮށް، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއާއި، އެދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެކިތައް ރިޢާޔަތްކޮށް، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދަބުގައި ޖިނާއީ ކުށެއް އެކުލެވޭ ސަބަބުތަކުގެ ނަތީޖާއެއް ކަމުގައި މިންގަނޑުން ފާހަގަކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް އެ ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ހެކިތައް ބަލައި ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ދައްކުވައިދޭ، މިފަދައިން ޝަރީޢަތުގައި އެކަމުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ އެންމެހައި ގޮތްގޮތަށް ބަލައި، އެ ދެކޮޅަށް ބަލާފައިވާނެ ކަމަށް ދާއިރާތަކުގެ ޝަރީޢަތްތަކުން ކަމަށް، އެހެންކަމުން އެ ދަޢުވާގައި ހުށަހެޅި ހިންގުނު ދަޢުވާއަށް ހުކުމް ނިންމުމުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ކަމަށްވާނަމަ އެ ދަޢުވާ ސުޕްރީމްކޯޓު ހުކުމް ބަލައި ނުގަނެވޭނެކަމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-S-A/06 ޤަޟިއްޔާގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ނިންމެވުމުގެ 3-3 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ހަމަ އެފަދައިން، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރިއަށް ދާ ދަޢުވާތަކުގައި ހުކުމް ނިންމުމުގައި ގޮތުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރަން ޖެހޭ، އެޤާނޫނުގެ 115ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މިންގަނޑުން އެފަދައިން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ކަންތައްތަކުގައި، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއާއި، އެދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެކިތައް ރިޢާޔަތްކޮށް ނިންމުން އެގޮތުން ޢާންމުކޮށް، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއާއި، އެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެކިތައް ރިޢާޔަތްކޮށް، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދަބުގައި ޖިނާއީ ކުށެއް އެކުލެވޭ ސަބަބުތަކުގެ ނަތީޖާއެއް ކަމުގައި މިންގަނޑުން ފާހަގަކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް އެ ދަޢުވާއާ ގުޅޭ ހެކިތައް ބަލައި ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ދައްކުވައިދޭ، މިފަދައިން

މި ފަދައިން ޝަރީޢަތުގައި އެކަމުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ އެންމެހައި ގޮތްގޮތަށް ބަލައި، އެ ދެކޮޅަށް ބަލާފައިވާނެ ކަމަށް ދާއިރާތަކުގެ ޝަރީޢަތްތަކުން ކަމަށް، އެހެންކަމުން އެ ދަޢުވާގައި ހުށަހެޅި ހިންގުނު ދަޢުވާއަށް ހުކުމް ނިންމުމުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ކަމަށްވާނަމަ އެ ދަޢުވާ ސުޕްރީމްކޯޓު ހުކުމް ބަލައި ނުގަނެވޭނެކަމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-N-A/07 ޤަޟިއްޔާގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ނިންމެވުމުގެ 3ގެ (ނ) ގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

-8.14 ބަޔާންކުރިހެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-S-A/06 ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-N-A/07 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 115ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "މިޤާނޫނުގެ 107ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި ދައުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، ހުށަހެޅިފައިވާ ދައުވާއަކީ، އެ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެންމެހައި ހެއްކާއި ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހު، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދާލަތު ކުށުގެ ތުހުމަތު ސާބިތުކުރެވޭކަމަށް، ޝަރީޢަތަށް ފެނިއްޖެނަމަ ޒާހިރުކަމުން ޤަބޫލުކުރެވޭ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ހާލަތުގައި، އެ ދައުވާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ދައުވާލިބޭ ފަރާތަށް ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ." މިގޮތުން ބަލާއިރު ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ގޮތުން، ބޭނުންކުރި މާއްދާގެ ބަދަލުގައި ކުރިމަތިލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާތަކާއި ހިލާފުވާކަށް ނުވެއެވެ.

-8.15 އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، ދުބްތިތު އުފުލިފައިވާ، ބަޔާނުގައި މާއްދާ މަނާ ކުރެވިފައިވާ ގެއްލިފައިނުވާ ނޫނެވެ. މި މައްސަލާގައި ދިފާޢުވެސް އުފުލިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ވަކިކަމެއް ކުރުން، ނުވަތަ ވަކި ކަމެއް ނުކުރުމުގެ ޒިންމާ އެއީ ކުރާ ކަމެއް ބަދަލުގައި ބާރު ނޭނގޭ ގޮތެއް ކުރުމުގައި ހުކުމް ކުރެވޭނެ އެއީ ކަމެއް ނުކުރާ މުއްދަތެއްގައި ފާހަގަކުރާ ގޮތެއް ކަމަށް ބެލެވޭ ކަމެއްގެ އިތުރުން ސާބިތު ވެއްޖެނަމަ، ކުރެވޭ ބަޔާން ބަޔާން ކުރުމުގެ ކަމަށް އިނގޭ ޤަބޫލުކުރެވޭ ހެކި މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކާއި މަސައްކަތް ކުރި ދައުވާ ސާބިތުކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

-8.16 އެހެންކަމުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 115ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) މާނަކުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-S-A/06 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު މިމައްސަލައަށް ތަޠްބީޤު ކުރަނިކޮށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދުސްތޫރީ މަބްދައުގެ މަފްހޫމް ނަގައިދޭ ގޮތަށް، ދުސްތޫރީ އަސާސީތަކާ ނުގުޅޭތީ ފަދައިން ދާއިރާގެ ބަދަލުކޮށްފައެވެ.

ވީމާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކާގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމްކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1405/Cr-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، އެކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ޒަރޫރީ ސަބަބެއް ނެތުމާއެކު، މިޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިފަދައިން ބަލައި ޙުކުމްކުރީ

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމް

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު